

Motion till riksdagen
2011/12:Kr277

av **Gunnar Axén och Carl-Oskar Bohlin (M)**

Svensk spelmarknad

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om privata aktörers möjlighet att bedriva spelverksamhet i Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förekomsten av monopol på den svenska spelmarknaden.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder i samband med en omreglering av spelmarknaden.¹

Fel! Okänt namn på

¹ Yrkande 3 hänvisat till SoU.

Bakgrund och problembild

Den nuvarande regleringen av spelmarknaden, statliga Svenska Spel samt problemen med spelmissbruk är ett antal frågor som i dagsläget är kraftigt ifrågasatta i den allmänna opinionen. Det gäller också det märkliga i att staten både är en betydande aktör på spelmarknaden och bestämmer spelreglerna för densamma. Spelutredningens betänkande (SOU 2008:124) konstaterar att dagens svenska spel- och lotterimarknad är väsentligen förbehållen vissa aktörer, särskilt staten genom Svenska Spel, men också hästsporten och i någon mån även folkrörelserna.

För de sistnämnda och andra ideella organisationer är möjligheterna små för dem att utveckla spel och lotterier för att förbättra ekonomin. Svenska Spel försvarar även sitt monopol genom att på olika sätt, såväl politiskt som juridiskt och kommersiellt, bekämpa de utmanare som försöker etablera sig på spelmarknaden inom de begränsade ramar som regelverket ställer upp.

Dagens reglering är till nackdel för spelkonsumenterna genom att utvecklingen av nya spelformer endast kan ske på statens initiativ och att den bristande konkurrensen leder till att en lägre vinstandel går tillbaka till spelarna. På internet har dock konkurrensen ökat de senaste åren. Emellertid får endast de aktörer regeringen beviljat tillstånd till att bedriva spel på internet (med Sverige som bas), vilket har lett till att svenskar i dagsläget istället spelar för tiotals miljarder kronor på utländska internetsajter varje år. Detta leder i sin tur till att arbetstillfällena och skatteintäkter försvinner utomlands.

Utöver denna problembild finns givetvis även den om spelmissbruket. Cirka 0,5 procent av dem som spelar bedöms vara spelberoende och ytterligare 1,5 procent vara i riskzonen eller så kallade problemspelare.

En väl fungerande spelmarknad till nytta för spelkonsumenterna

För att öppna för konkurrens behövs förändringar av dagens spelmarknad, där en ramlagstiftning i kombination med tillståndskrav skulle kunna vara en rimlig lösning. Tillståndsgivningen sköts i sådant fall lämpligen av en myndighet. Regleringen av delar av den brittiska spelmarknaden ser ut på detta sätt, och ligger i linje med vad som föreslogs i Lotteriutredningens slutbetänkande (SOU 2006:11, Spel i en föränderlig värld).

Det är också viktigt att det efter en omreglering finns regler som motverkar minderårigas spelande, t.ex. i form av åldersgränser och begränsningar av marknadsföring av olika spelformer. Likaså kan krav ställas på att spelanordnare upplyser om risken att drabbas av spelmissbruk och vart man kan vända sig för att få hjälp. Vidare bör möjlighet till tillsyn finnas, i syfte att motverka oseriösa aktörer och stärka konsumentskyddet. Detalj- eller särreglering av olika spelformer bör undvikas. Tillstånd att bedriva olika spelformer kan förenas med en årlig avgift som dels finansierar tillståndsgivning och tillsyn, dels kan bidra till ett stärkt stöd till spelberoende. Det är i sammanhanget rimligt att överväga om ideella aktörer med en begränsad verksamhet enbart

Fel! Okänt namn på

ska belastas med en låg och enhetlig avgift. Om spelmarknaden öppnas för konkurrens kan nya spelformer utvecklas, nya jobb skapas och spelkonsumenterna erbjudas ett bättre utbud av spel med högre vinstandel än idag. En ordnad övergång till en sådan modell skulle även eliminera risken för att dagens reglering underkänns av EU. På en sådan marknad, där alla aktörer har att ta samma hänsyn till regelverket, finns inte behov av ett statligt spelbolag.

Ökad forskning om spelberoende och stöd till spelberoende

I en framtida omreglerad svensk spelmarknad borde två viktiga delar med bäring på spelberoende återfinnas. Först och främst bör det skapas en fungerande spelmarknad med konkurrens som gynnar spelkonsumenterna inom ramen för en reglering som garanterar statlig möjlighet till tillsyn vad gäller konsumentskydd och socialt ansvarstagande. Samtidigt bör stödet till spelmissbrukare förstärkas. Även mer forskning om spelberoende är angeläget.

Spelberoende definieras som en underavdelning inom impuls kontrollstörningar och karakteriseras av frekventa och upprepade spelepisoder som dominerar patientens liv på bekostnad av sociala, yrkesmässiga och familjemässiga förpliktelser. Spelberoende jämföras dock ej per definition med drogmissbruk. Däremot framgår av forskning på området att man kan dra paralleller med alkohol-, tobaks- och narkotikamissbruk. Mycket talar för att de som blir hårdast drabbade av spelberoende tillhör redan utsatta eller särskilt sårbara grupper som har en osäker eller otrygg förankring i samhället.

Mellan 80 och 95 procent av den vuxna befolkningen i Sverige spelar om pengar eller köper lotter åtminstone någon gång årligen. Andelen spelberoende av befolkningen och av dem som spelar är ungefär lika, omkring en halv procent. Detta innebär att ca 25 000 personer i åldrarna 15–74 år har svåra problem med sitt spelande och kan betecknas som spelberoende. Ytterligare knappt 1,5 procent eller ca 90 000 har svårt att kontrollera sitt spelande och är i riskzonen. Antalet behandlade för spelberoende har Folkhälsoinstitutet (FHI) praktiskt taget ingen kunskap om. Uppskattningsvis söker mellan 1 000 och 2 000 personer vård för spelmissbruk varje år. Av dessa får ca 100 behandling på behandlingshem och övriga erbjuds samtalsstöd eller hänvisas till självhjälpgrupper.

Det finns all anledning att ta problemen med spelberoende och missbruk på allvar. Den som fastnat i ett spelberoende drabbas förr eller senare mycket hårt ekonomiskt och ofta även socialt och psykiskt. Nära anhöriga eller vänner kan också komma att drabbas när familjens hus i smyg belånats upp över taknocken, oseriösa långgivare ska driva in skulden, eller när man inte har en chans att få tillbaka pengar som utlånats på falska premisser.

Stockholm den 4 oktober 2011

Gunnar Axén (M)

Carl-Oskar Bohlin (M)